

'ม.มหิดล'จัดทำฐานข้อมูลดิจิทัลเอกสารโบราณ อนุรักษ์ภาษา-วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทยภาคกลาง

ดร.ยุทธพร นาคสุข อาจารย์ประจำหลักสูตร ภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ทุ่มเทเวลาให้กับงานด้านภาษาถิ่น จารีตและเอกสารโบราณตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ดังมี ผลงานวิจัยและบทความด้านนี้เผยแพร่อยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานด้านภาษาจารึก และเอกสาร โบราณของไทยวนหรือของล้านนา จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็น "กำลังสำคัญ" คนหนึ่งในการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรม ของชาวไทยวนในเขตภาคกลางของประเทศ

ด้วยเหตุนี้ ดร.ยุทธพร จึงได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ ในฐานะผู้มีคุณูปการต่อการใช้ภาษาไทย เนื่องในวันภาษาไทย แห่งชาติ พุทธศักราช 2563 ทั้งนี้ ชาวไทยวนในเขตภาคกลาง มีบรรพบุรุษอพยพมาจากเมืองเชียงแสนเมื่อสองร้อยกว่าปีมาแล้ว โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) ได้โปรดเกล้าฯให้คนกลุ่มนี้มาตั้งถิ่นฐานในเมืองสระบุรี และเมือง ราชบุรี ต่อมาได้กระจายไปตั้งถิ่นฐานยังจังหวัดอื่นๆ ด้วย เช่น นครปฐม ลพบุรี พิษณุโลก ฯลฯ

โครงการวิจัยของ ดร.ยุทธพร มีชื่อว่า "อนุรักษ์เอกสาร โบราณของชาวไทยวนในเขตภาคกลาง" ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ จังหวัดภาคกลางโดยรอบมหาวิทยาลัยมหิดล โดยในปี 2564-2565 มีพื้นที่วิจัยอยู่ที่ชุมชนไทยวนบ้านท่าเสา ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และในปี 2566 มีพื้นที่วิจัย อยู่ที่ชุมชนไทยวนบ้านนาหนอง และหมู่บ้านทุ่งน้ำคึมบางตำบล ดอนแร่ อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

อันที่จริงความตั้งใจในการดำเนินโครงการของอาจารย์ คือเพื่ออนุรักษ์เอกสารของกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มในเขตภาคกลาง แต่เหตุที่เลือกจะอนุรักษ์เอกสารของคนไทยวนก่อนกลุ่มอื่นๆ เพราะภาษาและวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้เริ่มจางลงไปเรื่อยๆ ภาษา และวัฒนธรรมไทยวนถูกแทรกแซงจากภาษาและวัฒนธรรม ไทยกลางค่อนข้างมาก คนไทยวนรุ่นใหม่พูดภาษาไทยวน ไม่ค่อยได้กันแล้ว

และในส่วนของภาษาเขียนพบว่ามีความวิกฤตยิ่งกว่า กล่าวคือเอกสารโบราณไทยวนที่จารด้วยอักษรธรรมล้านนาแทบ จะไม่มีคนในชุมชนอ่านได้แล้ว หากไม่อนุรักษ์โดยเร่งด่วนเอกสาร เหล่านี้อาจสูญหายไปตลอดกาล ไม่ว่าจะด้วยน้ำมือมนุษย์ หรือ เสื่อมสภาพไปตามอายุการใช้งานของโบราณเอง โดยโครงการนี้ เป็นการดำเนินงานร่วมกับชุมชน เนื่องจากต้องการให้คนในชุมชนได้ ตระหนักถึงคุณค่าของเอกสารโบราณที่มีอยู่ และร่วมกันอนุรักษ์ ภาษาและวัฒนธรรมของตน

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาคีเครือข่ายเข้ามาช่วยใน โครงการนี้ด้วย 2 หน่วยงาน คือ คณะโบราณคดีมหาวิทยาลัย

ศิลปการ และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตลอดจน ยังมีนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เคยเข้าอบรมกับ ดร.ยุทธพร มาร่วมทำกิจกรรมในโครงการนี้ด้วย เช่น พระภิกษุสงฆ์ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา นักเรียนทั้ง ระดับชั้นมัธยมศึกษาและประถมศึกษา กระบวนการอนุรักษ์เอกสาร โบราณเริ่มตั้งแต่การทำความสะอาด การทำทะเบียน การทำ สำเนาดิจิทัล การซ่อมแซมและการจัดเก็บ

การทำสำเนาดิจิทัลจะช่วยยืดอายุของเอกสารต้นฉบับให้ ยาวนานขึ้น เพราะสามารถอ่านจากสำเนาได้โดยไม่ต้องหยิบจับ เอกสารต้นฉบับ และถึงแม้ต้นฉบับจะสูญหายหรือเสียหาย สำเนา ดิจิทัลนี้ก็จะคงอยู่ต่อไป ขณะนี้มีเอกสารโบราณที่ได้รับการทำ สำเนาดิจิทัลไปแล้วกว่า 400 รายการ และอยู่ระหว่างการดำเนินการ อีกประมาณ 1,000 รายการ พบอักษรที่ใช้บันทึกถึง 5 ชนิด ได้แก่ อักษรธรรมล้านนา อักษรไทยสมัยรัตนโกสินทร์ อักษรขอมไทย อักษรธรรมลาว และอักษรไทยน้อย

เป้าหมายปลายทางของโครงการ คือ การสร้างฐาน ข้อมูลดิจิทัลเอกสารโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคกลางให้ มีสำเนาดิจิทัลมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่สนใจ สามารถสืบค้นและดาวน์โหลดไปใช้ประโยชน์ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ขณะนี้อยู่ระหว่างการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบ คาดว่าฐานข้อมูลของ โครงการจะแล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม 2566

ดร.ยุทธพร กล่าวว่า ตนเป็นเพียงฟันเฟืองเล็กๆ ที่ดำเนินการ อยู่ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศเท่านั้น แต่ยังมีอีกหลายหน่วยงาน ที่ทำงานแบบเดียวกันนี้ในภูมิภาคอื่นๆ ด้วย รวมถึงมีฐานข้อมูล เอกสารโบราณที่สังกัดหน่วยงานเหล่านี้ก็ไม่น้อย แต่ปัจจุบัน มีลักษณะต่างคนต่างทำ จึงหวังว่าน่าจะมีหน่วยงานเจ้าภาพที่ บูรณาการงานด้านนี้เข้าด้วยกัน เพื่อให้การอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญา ของชาติและชนเผ่ามีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพกว่าที่ เป็นอยู่

มหาวิทยาลัยมหิดล